

1-3097

Народна библиотека

СР Србије

T 3097/5

КЪИГОВЕЗ
„МОРАВИ
ТИХОМИРА
Банкозачно 15-18

I 30975

БИБЛИОТЕКА ЗА ЛЕПУ КЊИЖЕВНОСТ

168
Стијепо Орлов

ИЗ МОЈЕ ПОЈЕЗИЈЕ

ПЕСМЕ

Бр. 5

К. 1-20

II.-XVIII.

I 30975

БИБЛИОТЕКА ЗА ЛЕПУ КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Ст. Бенин,

Бр. 5

Стијепо Орлов

(с. Бенин)

ИЗ МОЈЕ ПОЈЕЗИЈЕ

—: —: ПЕСМЕ. —: —:

Мији Прхити

за Орлову Колекцију

"Бенински неознамен"

20/10 1932

М. М. Стојић

К'о тиче младо одлетих тада
 Са слаби крили у бели свет;
 К'о ор'о кршни враћам се сада,
 Да овде свој ја наставим лет.

Тиче сте једном пустили били
 Да вам одлети у туђи крај —
 Да ли ће ор'о са своји крили,
 Остати моћи у завичај'?

Здраво планине родног ми краја,
 Чуvari верни ви прага мог!
 Син вам угледа свог завичаја,
 И кличе свима: помози Бог!

Из мог живота.

— Елегије —

I.

Напољу студен, камен смрзава,
 Шкрипећи снег се језаво цери;
 Свак' се уклања, свак' дому жури —
 У заклону су и саме звери.

Само ја лутам, само ја бежим
 од дома свога, од топле пећи;
 К'о по пучини брод без компаса
 лутам без циља. Смем ли то рећи,

да немам циља?! Ох, имам, имам!
 Јер њему тежим кроз ове студи:
 Топлоте хоћу срцу ми мрзлом,
 Љубави хоће празне ми груди!

Јер дуго леди студен ледена
 срце ми моје препуно вреда;

Још који тренут, па ће постати
комад кристалног леденог леда.

II.

Бејадох дете незрело, младо,
Са затвореним очима души;
У свему тражих весеља радо,
Што ј' дивље, пусто, што младост руши.

Препун демонске снаге и жуди,
Уз сјајне даре Природе, Бога —
Јурнух у живот са голи груди
без учитеља, без вође свога.

Јер они који живот ми даше
Не разумеше судбину моју,
На супрот њојзи са силом шћаше
на стазу мене обратит, своју.

А добри људи, у којих беше
снаге и моћи прихватит' дете;
Не разумеше или не хтеше
божије даре домоћи мете.

Пустише воћку младу незрелу
оркану бесном. Кроз сто невоља
пустише дете; људском недељу
сама самцита, са тисућ боља...

Тада се поче скидати мрена
са очију ми; болно завапих,
К'о дј'ева крваво преварена —
И тада горку прву искапих...

III.

За првом чашом горчине, бола,
Дошла је друга, дошла је трећа;
А уз њих каткад и чашу меда
Пружи ми шкрта маћеха, срећа.

Ја даље јурих стазом живота,
Клецах и падах по трњу, стењу;
Крвавим уд'ма дизах се опет
газити бос по оштром камењу.

И најзад сину сунце ми жарко,
И обасја ми уморне уди;
Проструја срце и дарну душу,
И заслади ми цео живот худи.

Девојче једно скромна погледа,
Анђелска мила блага осмеја,
Уз сућут нежну спрам бола мојих,
Цело ми биће топло провеја.

И као путник са бродолома
у пустињи, где људи нема
већ саме звери, бацих се првој
коју сусретох, на недра њена.

IV.

Ох чиста света прва љубави!
Божанска сило, која спасаваш;
Што болне лечиш, клонуле дижеш,
И мртве душе што васкрсаваш!

Зашто не оста вазда за мене
У девичанском, анђелском лику?
К'о што те сањах, к'о што те маштах,
К'о што замишљах љубави слику!

Па да ти певам химне и славу,
Да ти се клањам к'о сунцу своме;
К'о силном, моћном духу духова,
Божанству непостижимоме!

Ал' младић јоште не знадох што су
окови златни, што ј' ропство душе:
Весело пођох тамници црној,
Где јакеп дави, а мемле гуше

орла, за ког' су висине свете,
Крилица смело да их узлете...

V.

Нестаде души милих јој снова,
Сукова ми се указа јава,
Без наде, божјег благослова,
Што разочараног спасава,

Где ћу да тражим срцу топлоте?
Где ћу да нађем души покоја?..
Јер без тог' — збогом млађан животе,
Још неразвијен из свог' повоја!..

И поглед болни паде на поље
Што вредне, снажне, мишице треба;
Да га обраде са пуно воље,
И благослов му донесу неба.

К'о жедан човек, на врелој суши,
Извору кад се примиче журно,
Надама новим у б'дној души —
Целим сам бићем онамо јурн'о...

Уз тешке муке, и врелим знојем
Узорах њиву, посејав семе;
И чеках дане, незнане бројем,
Да плода зрелог угледам бреме.

VI.

К'о мелем рани, љубав се нова
у души, силно разбуктав', роди:
Љубав Човеку, гаженом црву,
Његовом добру, срећи, слободи.

Посред светлости који у тами
душе и ума бедно робује;
Крај богаташких трпеза пуних,
Уз суху кору који гладује.

Ох, много борбе издржах луте;
Много сам страд'о, много се надо!..
Ал' корак назад не крочи пастир,
Ко ј' љуби своје гоњено стадо.

Стадо нејако, вукова много,
Борба је лута неравна била:
Пастир је осто, стадо је младо
Зверова снага крута разбила...

И људи које љубих од срца,
дигоше руку — не на тирана!
Распни га!.. — мени викаше бесно
с' гомилом звери, место: осана!..

VII.

Тада посрнух од љутог бола
Проклињућ' себе, проклињућ' људе;
Проклињућ' небо, које ми даде
оваке дане живота худе.

Зар мене мора невољних боли
већма да болу нег другог кога?
Зар други нема то исто срце,
Ту исту душу, тог истог Бога?!

Ил' нема душе?.. Да л' су то снови
до сада били? задњи трзаји
врућице тешке? Ил' само чежње
гоњеног роба, болни вапаји?..

Сурова ли је све материја?
Све прах и пепô, камен и блато?
А Бог, а Човек и не постоје?
Све је то машта, лажљиво злато
што с' само сјаји, а вредност нема
Кол'ко пучине брда голема?...

VIII.

К'о црв што кору разгрижућ' тврду,
Полако али сигурно кида:

Тако је сумња ровила душу,
И оку моме мрачила вида.

Сумњах у свашта и у свакога;
Сумњах у себе, и бесни вали
Те страшне сумње зинуше гладно,
Да би ми цело биће прождрали.

Тада к'о бедник коме је живот
суровом руком наде срушио,
У вину тражих утехе, спаса,
Неби ли тако боле згушио.

И док је свести ума и душе
И задњи зрачак у мени био,
Вином га мрачих; отрова ливах
дотле, док' нисе у њем' стопио.

Умртвив' душу, оживет' хтедох
срећу живота. Ох, тешка ваја!

Срећу не дигох, ал' рука с' диже
Животу таком учинит' краја...

IX.

Студен све јача, камен већ пуца.
Северац цичи, бесно фиуче;
Борим се с' њиме, борим се с' црном
мишљу, која ме ка гробу вуче.

Животе млади, како умиреш!
К'о невидовна звезда без трага;
К'о цветак шумски трњем угушен,
К'о лађа пуна скривена блага...

Ти, Боже, силни душе духова!
Пре нег' што тргнем живота нити, —
Још једном питам: зашто овако?
Зашт' би овако морало бити?

Зар нема бића које би мртвом
 срцу ми васкрс божанствен дало?
 Зар нема срца које би замном
 љубављу силном још закуцало?

Зар свако смртни што сме имати,
 Не дајеш срцу, које без тога
 Не може живет животом оним,
 Датим од Тебе, вечнога Бога?!..
 Зар пушташ да тај живот угасне
 без извора му: љубави страсне?!..

Corso.

Шарени венац мирисног цвећа:
 Руже шебоја и хризантема
 с' камелијама; пупољци нежни,
 Које тек буди Природа нѐма.

К'о шеталица Петрове цркве
 Нија се с' једног краја на други,
 Да пут тај исти безбројно пређе,
 Не монотono као на пруги

та шеталица; већ бурно, звучно
 К'о акорд жића: пун плача, смеха,
 Чезње и бола, наде, весеља —
 Препун врлине и ниског греха.

Корзо жубори к'о поток шумски,
 А бљешти као изложба сјајна
 лепоте женске. Мозак ти врте
 дражесног тела контуре бајне.

И поглед мути одсјај очију,
 Из којих пламен жудње и страсти
 врта к'о муња, да те засени
 И дигне небу, ил' упропасти.

Уз жену облупилу у дражи,
 Девојче витко крај тебе прође,
 И крадом гута очима жудним
 Све што на сусрет младој јој дође.

А ти посрћаш од опијума
 Ког' зрак око њих обилно просу,
 Затвараш очи, смело се бацаш
 валима, да те за њима носу...

Оној коју љубит' хтедох.

Има ли силе да сунцу брани
 Откривит' санту кристалног леда?
 Кугли земаљској, око стожера,
 путању своју прећи да не да?

Има ли силе да срца наша
 спречи да једно за друго бије;
 Да врелу жудњу, лажљивим плаштом,
 нагони да се задуго крије?

Па ако имаш срца топлога,
 Зашто га силом од мога кријеш?
 Што ти је криво бедно ми срце,
 Да га душмански сад и ти бијеш?

Да знаш колико страдаше јадно,
 Жудећи заман љубави свете;
 Шибано оштром кнутом судбине,
 Злобе и мржње, пакости клетеле!

Још ти га удри... Удри свирепо,
 Нек' свисне једном! Нек' се распада
 на парампарчад... Ти немаш срца,
 Па нек' и моје угине сада.

Јер да ти срце у груд'ма бије,
 Да ти кроз вене крв кипти силно, —
 Зар би ти могла, као статуа
 мрамора ладног, гледати мирно

где се превија од љутог бола
 срце, које те хоће да љуби?
 Где с' живот један, вредан живота,
 Сâм себе гризућ', полако губи..

Па, с' Богом остај! Збогом статуо
 Лепа и студна к'о зимска ноћи!..
 Можда ћеш кад-год жудно чекати,
 Али ти више он неће доћи.

Ох, грозно ли боли!...

— Advana Novus —

Ох грозно ли боли 'вако остарити,
 Снове, чежње, наде — све то саранити.
 Са погнутом главом у скроман кут стати,
 Осамљен лутати, ништа не чекати...
 Саломљених крили немоћно махати,
 Из долине тужно висине гледати,
 И кравим срцем тихо умирати. —
 Увек хтети поћи — ал' никад не моћи.
 Ал' зато ипак се весело смешећи...
 Што те тишти, што те боли,
 Што те кида, што те мори,
 Све то опорећи!

Ох грозно ли боли!...

(По мађарском.)

Memento mori...

(Једном веселом девојачком тријасу.)

За часак један и младост прохуји,
 Ко вихор шибан по бесној олуји;
 И терет жића пун бриге и јада,
 К'о тешки камен на прса ти пада;
 Срце ти више ничега не тражи,
 До успомене на минуле дражи.

Па зато, живи! Весели се зори!
 Смеха безбрижног нек' се ехо ори.
 Младост је песма, а њени акорди
 Нека су бурни, весели и горди.
 Јер задњи акорд зоре кад презори
 Почетак је песми: memento mori...

Увели цветак.

— Силвији —

Прими цветак овај, као успомену
 На умрлу младост никад нељубљену;
 Вечером и јутром разговарај с' њиме:
 Казаће ти младост твоја како гине.

Казаће ти како весело је цвао,
 И како је јадан брзо прецветао,
 На грудима врелим не замирисао; —
 И једнога дана — ох, како ме жао! —

задрхтаћеш кад на лицу грубе боре,
 Са увелим цветком јецаво прозборе:
 Ој мирисни цвете, неомирисани!
 Где су, где су златне младости ми дани?

Облак суза жеће миле твоје зене;
 Зубима ћеш грести усне нељубљене —
 И жалићеш горко непсвратне дане,
 Младости ти лесе, јадно покопане..

Пролеће.

Иза сна тешког лако се буди
 Природе моћне дражесни лик;
 С' буновном душом, препуна жуди,
 Уз силне страсти крик —
 Баца са себе зимске покрове,
 Набреклу пружа груд;
 Напојив етром животе нове,
 Разгања зимску студ.

Дахнуше горе, поља, долине
 Кликнуше реке, дубоки вир;
 Све дрхти страсно и од милине,
 Рушећи гробни мир
 Студене зиме, која до сада
 Тишти и гуши свет,
 И ропство које с' пролећем пада,
 Слободи давши лет.

Пролеће, слико бујне младости,
 Немирне крви титанска страст!
 Ти си једина моја радости,
 Једина моја сласт;
 Што слади чемер празног ми жића,
 И болну лечи груд;
 И носи васкрс згажених бића,
 И нови живот свуд.

Чежња.

Ох дај ми само за тренут један,
 Да ти на усне препуне жуди
 Припијем страсти пољубац жедан!
 Да ти на топле, мирисне груди,
 Прислоним главу и да заридам;
 Са срца свога ледене коре
 Сузама врелим да их раскидам, —
 Неиспаканих суза то море
 Дуго га мори да га умори.

Ох дај ми само за један тренут,
 Да ти та твоја два мила ока —
 Из којих сјај ће убрзо свенут' —
 Ох та два ока, тако дубока!
 Да их у душу упијем своју —
 Да њојзи вечно к'о сунце сјаје...
 Ох дај тај тренут, чежњу утоли!
 К'о Бога, који те дражи даје,
 Тако те срце скрушено моли.

За сваки такав тренут једини
 Живота мога узми годину!..
 Век ми у једном часу сједини;
 Ох, час тај за ме вечног ће бити,
 Довољан да ме гладног засити
 Среће и бола, суза и страсти,
 Живота једног пролазних сласти...
 И да ми душа васкрсне нова'
 Лако, без ових тешких окова.

Vae soli.

Буран живот кипти, врије
 Око мене, са свих страна;
 Много ладно срце грије,
 Много љутих вида ранâ.

Само моје срце ладно
 Нит' умире, нит' се грије;
 У немоћном бесу јадно
 Крваво се само смије.

У крвавом томе смеху
 Дан за даном силно јури —
 И без греха, а у греху,
 Мене носи, самном жури.

Кроз младости поља цветна
 Брзо ће ме да пренесе, —

Без да имах часа сретна,
Што младоме младост ресе.

Већ усамљен, без драгане,
Боли су ми друзи моји —
Молим време да застане —
Да проживим часак који.

После нек' ме гони, баца
У мучења грозна нова;
Душа ми се тог' не жаца,
Јер ће бити без окова.

Побелиће црне власи,
Отуциће срца боли,
Умукнуће песме гласи
Са рефреном: *ох, vae soli!*

Сам ћу молит' дане тмуре
Да развију боље крила;

Да се брже још пожуре
Врх плачевних тих долина.

К'о праведник, славећ' Бога,
Ускликнућу ведра чела:
Сад отпусти слугу свога! —
Све је им'о што је хтела

душа, срце, ум и снага...
Нек' се врши што ће бити!
Знам да нисам, са нетрага,
Им'о рашта се родити.

Силвији.

Душа ми је харфа сетна,
Еолове на њој жице,
На најблажи додир нежни,
Горко плачу жалоснице.

Зашто тако, о Силвијо,
 Ти удараш жице њене?
 Које вазда у јецају
 Одјекују кроз сељене.

Зашт' не дајеш песму среће
 Да забруји харфа моја?
 Да одзивом страсним плане
 Успавана душа твоја...

Зашт' бесћутно мамиш звуке
 Безнадежне жудње страсне?
 Кад и твојој звезди скоро
 Суђено је да угасне...

И када би кашње хтела
 Срце чије да угрије,
 Неће моћи у немоћи —
 Јер у њојзи плама није.

Учитељица.

Ти, сапатнице моја, о душо добра, чедна,
 Опрости што завирих у недра твоја ледна!
 Где срце јоште бије, ал' давно већ не жели
 Ништ'од живота овог, да и њег' развесели.

Сећам се јоште живо, та није давно било,
 Кад си, девојче младо, у школи још учило,
 Како да туђу децу учиш и васпитаваш,
 Од мајмунчади мале да свесне људе
 ствараш

Сећам се јоште живо, била си ведре тада;
 На челу младом понос, у души силна нада;
 На обрашчићу нежном румена ружа цвала,
 Та за огромну дужност спремала си се мала!

Да туђој деци будеш сестра, чуварка, мајка,
 Да туђе чедо водиш на светлост иза мрака;

Да туђој крви душу улијеш своју младу,
И туђој мајци, оцу, на ноге дигнеш наду.

А за ту свету дужност за огромне ти труде
Рекоше да ће љубав признање да ти буде;
Рекоше да ће народ позлатит' тебе младу
За жртвовану младост и сваку њену наду.

И ти весело пође с надама срца врела;
Рана ти зрелост сјала са младога ти чела;
Са осмехом блаженства уђе у школу
журно:
Стотину грла младих поздравише те
бурно.

Стотину глава младих, шарено стадо
мило,
Бурно је тада тебе срело и поздравило;
А ти рашири руке, к'о Он, Учитељ благи,
И рече: ход'те децо, ходите к' мени драги!

И задрхта ти срце од радости и миља,
Што у свом царству сад је, где не
царује сила,
Где љубав учитеља кара и нежно грли
Оног у свили исто к'о и оног у прљи.

И свом жестином младе крви ти прегну тада
Око љубљеног свога младог, немирног
стада;
Заборави на себе, на младости ти жеље,
Школа ти поста радост, забава, сво
веселе.

*

Ал' не би дуго тако. Једног суморног дана,
Осети први удар жића ти самохрана.
Господин парох љуто се на те опечали,
Јер појасу му почаст од тебе беше мали.

Дугога дана домин, у моћном своме бесу,
Излије ијед јер му ћерке ти равне несу;

Трећега дана опет старатељ школски
 Да ти покаже силу и власт народом дану,
 плану,

Четвртог дана мајка с' по која брижна нађе
 Да ти замери, мудрост што јој чедо не
 снађе;

Петога дана отац по школи љут зипара,
 Како му смеде дете љубав ти да покара!

И тако с' дана у дан, јед ти је душу парџ,
 У срцу нову рану по рану ти отвар'о —
 Једну ти зада народ, а другу моћне
 власти,
 А свака беше доста да тебе упропасти.

Ма да надзорник виде све боље од бољега,
 Плодови труда твога задивили су њега —
 Ал' заман беше све то — могло је и
 не бити
 Господу да си знала за себе придобити

Надзорник би и оде, а ти остаде сама
 Са ранама на души, у горкима сузама;
 За љубав доби мржњу, за жртве твоје тада
 Трнови венац беше богата ти награда.

* * *

Прохујале су тако некол'ко године;
 Побледило је оно румено, лепо лице;
 На око некад сјајно, тамна је сета пала,
 И ти, весела некад, често си заплакала.

У пустој изби својој к'о монахиња чедна,
 Једнолике ти дане у сну проводиш бедна;
 Много је снова чудних што питањем тебуне:
 Зашт' да овако младост угине и иструне?

Ал' ти се храбро бориш прот' снова
 Бориш се против срца кад хоће да с'
 таки луди;
 разбуди,

И хиташ школи журно, и притискујеш
 И вичеш к'о ван себе: мир децо, мирна
 груди,
 буди!...

О сапатнице моја, о душо добра, чедна
 Опрости што завирих у недра твоја ледна!
 Ја познам срце твоје, разумем како бије,
 Знадем што значи живот за оног ко жив
 није...

Три сестре.

— Прича —

I.

У једноме граду културне Европе,
 Сви градови сад су један као други —
 Три су сеје расле на криоцу мајке,
 Таких сеја сад је хиљадама свугди. —

Три су сестре расле, једна иза друге:
 Прва беше мајци од двадесет љета,
 Друга осамнајест тек што не навуни,
 А трећа пупољак непроцвалог цвета.

Непроцвалог цвета од шеснајест љета;
 Праскозорје зоре што тек да заруди...
 Расле кћери мајци, а с' њима и брига
 За будућност њину, у мајчиних груди.

За будућност ћерке и једне је брига,
 Колика је само за три кћери била?!
 А сиротна мајка са рукама празним,
 У бризи је често и ноћи пробдила.

Пробдивене ноћи блажили су дани
 Пуни песме, смеха, безбрижних сестара;
 „Бог се брине за све, брине се и за њих,“
 Шаптала је мајка, пред иконом, стара.

„Кад је виша сила тако одредила
 Да се празна кућа увек пуни деце,
 Бринуће се за њих и да их удоми —
 Та нисам их, мајка, родила за свеце!“

„Не брени се, мајко — рече ћерка прва,
 Већ спремај ми само балску тоалету!
 Време је да дражи до сад прикривене,
 У хаљини дивној покажемо свету.“

Нека блесну чари прве кћери твоје, —
 А крајње је време, двадесет ми љета!
 Да јоште и сада ја не видим бала,
 Срамота је, мајко, грехота од света.““

Мајка брижна ћути, а и што би друго,
 Кад је реч'ца свака све истина права;
 Али што ће с' другом? грехота је за њу,
 Да и она младост сад своју пресцава.

Грехота је, ал' и једну да опреми
 Грдне бриге мајци то питање ствара...
 Друга мора чекат' — није прошло време,
 Докле прва нађе себи свога пара.

II.

Баш у лето беше, у весело лето,
 Кад се косе бритке оштриле за жетву —
 Бал се сјајни спрем'о, а у исто време
 Свршила је црна коб крваву сетву.

У хаљини дивној, са очима сјајним
 К'о и огледало, једног лепог дана,
 Гледала је себе, дивила се дражи
 нетакнутој својој, цура насмејана.

Ох, како ће млада да дочека бала;
 Та дуго је, много до сутрашње ноћи! —
 Срце лудо бије, к'о да знаде јадно
 Да сачекат' неће жељне ноћи моћи.

И заруди зора; ал' она пре зоре
поранила беше. Грозничави снови
не дадоше дуго у постељи бити;
Ох ти црни снови, снови демонови!

Разбудила мајку, сеје своје млађе,
„Устаните лењи, сат већ много броји! —
Дај хаљину, мајко! Погледајте само,
Како дивно, красно на телу ми стоји!“

Смех и песма, цика, радост и весеље;
Једна проба, две, три — и хађина лепа, —
Кад је сунце јарко одскочило горе —
Заплака се живо, и сва се поцепа...

Занемише сестре, мајка узверена;
Шта се збило сада?! Какво је знамење?!
Ал' у том' се с' поља зачу жагор силни,
К'о ројева пчелâ зујање и врење.

Улицама наста гужва, хука, бука;
Раздражене масе пред објавом стоје,
И читају слова црна и крвава —
Многом што их чита задње дане броје.

Рат! Рат! На границу, момци, брзо хајте!
Балску тоалету бацајте у блато!
У крваво коло хватајте се, млади,
Поберите славу — сад је хора за то!...

Не плачите моме!... На витешку игру
полазимо млади. Брзо ће мо доћи;
С' лорововим венцем и венац од мирте
Главе ће нам тада окитити моћи.

И девојке цвеће бацале су младе
На безбројне масе у сивом шињелу,
И махаху рупцем, и клицаху бурно
Изненадном таком лепоме весељу.

III.

Три јесени тмурне, и три зиме студне,
Три пролећа бајна у неповрат прошла —
И три лета бише па и битисаше,
И четврта жетва већ је скоро дошла.

Ал' крвавој жетви, иза сетве оне,
Још никако не би ни изблизу краја!...
Млади момци још се не враћају дома
Из крвавог, црног, туђег завичаја...

За њима су чете још и друге пошле:
Голобрада деца са сивим шињелом,
И за њима оци у стопу су ишли,
За овима старци с' брадом, косом белом.

Али грозни Молох разјапио ждрело
Још несито људског и мяса и крви,
Гута, ждере брзо; човечанства бедног
И прошлост, садашњост, и будућност мрви.

Опет беше лето. По четврти пут је
Сунце задње вреле зраке си расуло,
Да убрза зрење богатог класја,
Што је плодна поља одасвуд посуло.

Да убрза зрење што сада сазрева —
Јер за њиме стиже дан јесењи, тмури;
Зато, све што ј' живо халапљиво сише
летњег сунца зраке, и живети жури.

И три сеје миле, у мирисној башти,
Једног летњег дана по цвећу ходиле,
Брале задње цвеће благодатног лета,
И међ' собом тихо и тужно збориле.

Прва рече: ево, двадесету бројим,
Мог' пролећа већ су на измаку дани —
А још не окусих младости ми сласти
Зар овако да се пролеће сарани?!...

Друга рече: тужна!.. шта сам ја имала?
Из пролећа давно у лето сам зашла;
Двадесдругу бројим, а још нисам срцу
једног само часа ја слаткога нашла...

Трећа диже очи сузе је облише,
И увели цветак љубећ' проговара:
Двадесетчетврта јесен ми се ближи,
Јесен без пролетњих и без летњих дара.

И све три се сестре загрлише чврсто,
И бризнуше у плач бедника невољна;
А крв им кроз вене заструја, запламти,
И шикну у мозак преко срца болна.

А сав мозак сиви намах порумени,
К'о наивно дете када се застиди,
Ил' ко мудрац холи, кад самрт наиђе,
Те сву своју мудрост за глупост увиди.

Три су сестре тако увиделе тада
Да их живот слаг'о и превари круто;
Заклеше се све три да му се освете
За превару ову криво и љуто.

Да би се животу осветиле љуто,
Смрт ће црну оне сада да преваре; —
Нећеш црна смрти ликовати носећ'
у гроб наше младе, нетакнуте чаре!...

IV.

Мирисаво вече на земљу је пало,
Вече пуно страсне милине и жуди —
Какве само лето, када све сазрева,
У човеку може силно да разбуди.

Три су сестре пошле отпочинут' младе,
Али само дотле док не заспи мајка —
И када је било ноћи у поноћи:
На прозору тихо закуцала алка.

Под прозором три су мушке главе стале,
 На њима је прљав шињел и одело,
 Руке су им грубе, црне и кржаве —
 И дах им подсећа на мртвих опело.

Један зборит' поче, тихо као сенка
 Негда нежне душе у грубој одори:
 „Дођосмо вам, цуре, из чељусту Смрти,
 Да се живот вама преко нас отвори.

Ми знамо што значи сваки тренут сада:
 За сваку стотину од нових живота
 По хиљаду коси; зато брзо, моме,
 Брзо живит' треба — то није грехота!

Од свакога трена што нам живот даје,
 Право нам је тражит' уживања сада;
 Јер за часак само, једна кугла мала,
 Па је крај и конач живота нам млада.

Пођ'те моме с' нама, к'о невесте наше,
 Без венца од мирте, без бесних сватова!
 Срца су нам врела, а крв кипти силно;
 Бољи дари то су од сватских дарова.

Не питајте: ко смо, шта смо, од куда смо?
 Мушка су нам срца, ватрене су жуди;
 Страсне су нам усне жељне пољубаца —
 Ход'те моме брзо на младе нам груди!“

И три сестре тихо, к'о авет нечујна,
 Узбуркана срца полетише мети,
 Да завет испуне, и да смрт преваре,
 И животу све к'о једна да се свети.

* * *

Са истока зора полако заруди,
 Први зраци сунца насмејали лице; —
 Иза бурне ноћи, пуне страшног миља,
 Састаше се све три рођене сестрице.

Као факир, кад се молећ' богу своме,
У мршаве груди копље си забада:
Тако све три сестре беху неме, мирне,
И спокојство сјаше са лица им млада.

Загрљене нежно језеру су стигле,
Где су често бело лице своје миле —
И с' пољупцем задњим, са осмехом ледним,
У дубину мрачну све три су скочиле.

Сунце иза брда помолило лице
И лако задрхта, и заврти главом,
Кад' опази венац покиданог цвећа
Како лако плови по језеру плавом.

А код куће мајка иза сна се трза,
И бриге јој тешке разапињу груди
За будућност кћери, крај ње у собици—
Које хита стара из сна да разбуди.

Свет.

— По народној причи. —

Сиромашак један живио је негда
Мирно, не дајући да га брига таре;
Задовољан беше са имањем својим,—
Јер имаде сина и једно магаре.

На пропланку једном испод шуме густе,
У колеби малој живио је мирно;
Нит' он кога треб'о, нити њега когод
У спокојству таком да је икад дирн'о.

Но једнога дана рече сину своме:
„Спреми нови кожух, притегни опанке;
Саћи ће мо доле да видимо света,
Кога не видесмо на ове пропланке.“

И кренуше у свет сви радости пуни;
Отац, јер ће видет' рајскијех земаља,
Син, јер нови кожух показаће свету,
А магарац јер ће опростит' се чкаља.

Ишли једно парче у веселом смеху,
Отац узјавивши на сивог магарца,
Син пешице вукућ' за собом сивоњу, —
Ишли тако док не сретну једног старца.

Кад их старац виде, он прекори оца:
„Како можеш болан да не жалиш дете?!
Ти јашиш а оно, немоћно и слабо,
Пешачећи све је одерало пете.“

Тад се отац сиђе са магарца доле,
И посади сина — он пешице крену;
Ишли једну врсту па сretoше опет
Неку оштроконђу и језичну жену.

„Јух срамоте црне! — цикну жена бесно,
Зар да отац сина вода као цара?!
Зар немате стида од целога света?
Зар се не бојите бог да вас покара?“

Шта ће отац сада? жена има право,
Зато скиде сина да с' њим пешке греди;
И кренуше тако: отац с' једне стране,
С' друге син, а сиви магарац у среди.

Опет ишли мало, ал' у том их сретну
Једно момче младо и у смех удари:
Где будале једне, где двојица пате
Што један не пушта да се осамари!“

Тада рече отац: право вели овај;
Хајд'мо сине оба на магарца горе,
Да смо одмах били тако учинили
Не би ови могли против нас да збору.

Узјаваше оба и кренуше даље;
И стигли би тако до жељене мете,
Да им судба клета не нареди да их
У том путу опет калуђер не срене.

Када их угледа, а он се разбесни:
 „Доле пасји људи! Зар немате срца
 Ни Бога ни душе? Гле магарац јадни
 Носећи двојицу, све клеца и грца!

Опет сиђе отац, па скиде и сина,
 Те се дуго чешк'о по збуњеној глави;
 „Како сада сине? Пробасмо свакако,
 Па никада наћи пут добри и прави.

На магарцу бејаш ја, па ти, па оба,
 И свагда смо свету начинили јада —
 Не остаје друго већ да обрнемо:
 Нек' магарац јаши нас двојицу сада.“

Обалише брзо сивоњу на леђа,
 Свезаше му ноге што се могло јаче,
 Па га упртише и пођоше даље,
 Не хајећ' што јадник јауче и њаче.

Ал' за мало па их сусретоше људи,
 И грохотом сви се тада засмејаше,
 Спазив' чудно тројство у чуднијој слици:
 Где магарац оца и сина му јаше,

Тад' се љутну сељак и повика сину:
 „Бацај с' леђа пусту магарчину доле;
 Хватај га за уши па окрени натраг
 У планину нашу, на пропланак горе!

Доста нам је сине што видесмо света;
 А науку ову утуби у главу:
 Сваки онај који удешава свету,
 Направи од себе магарчину праву.“

Садржај:

1. Песме моје	страна	3
2. На повратку у завичај	"	5
3. Из мог живота	"	7
4. Corso	"	18
5. Оној коју љубит' хтедох	"	20
6. Ох, грозно ли боли	"	23
7. Memento mori	"	24
8. Увели цветак	"	25
9. Пролеће	"	26
10. Чежња	"	27
11. Vae soli	"	29
12. Силвији	"	31
13. Еротика	"	33
14. Nocturno	"	35
15. Једној девојци	"	39
16. Последњи акорди срца	"	40
17. Сонет	"	47
18. Finis poesis	"	48
19. Њојзи	"	50
20. Данашњица	"	52
21. На растанку	"	53
22. Finale	"	57
23. У споменицу	"	59
24. Младост и Старост	"	60
25. Учитељица... ..	"	65
26. Три сестре	"	70
27. Свет	"	83

Библиотека за лепу књижевност

доноси нове изворне радове из српско-хрватске, и преводе модерних ствари из светске белетристике. — Излази месечно у свескама од једног или више бројева. Свака свеска је засебна целина — У претплати цена је: за пет бројева 5 К. Рукописи, новац, и све остало, шаље се на адресу: „Biblioteka za lepu književnost“ („Szépirodalmi könyvtár“) Versec, Zmaj Jovanović u. 3. Ugarska.

- Бр. 1—3 *Ст. Бенин*: Роман свињског трговца. Савремена комедија — К 2.50
Бр. 4. *Анатол Франс*: Кренкбиј. — Е пл. *Кол-Коленег*: *Bevi amica*. — *Мартин Калдор*: Концерт. — — К 1.20
Бр. 5 *С. Орлов*: Из моје појезије. К 1.20

У штампи је бр. 6-7.

Леонид Андрејев: Јуда Искарот.

Овим бројем истиче претплата од 5 К. Молимо обнову претплате за даљих пет бројева! (У 5 К урачунат је и трошак експедиције и доставе.)

Штампарија М. Петка-Павловића и Сина, Вершец.